MUSEET – EN BACKSPEGEL MOT GRYNINGEN?

Den engelske museifilosofen Kenneth Hudson avled den 28 december 1999, 83 år gammal. Åtskilligt har redan skrivits om hans europeiska och internationella betydelse både som kultur- och industrihistoriker och – under de senaste decennierna – som oförtröttlig, kritisk och uppmuntrande granskare av museernas verksamhet. Han hade en orubblig tro på deras samhällseliga betydelse som kulturhistorisk glädjekälla och kunskapsresurs, men släppte dock aldrig deras publika tillkortakommanden ur sikte. Hans kriterier var handfasta och hans misstänksamhet mot teoretiserande aldrig långt borta.

Kenneth Hudson gjorde flera minnesvärda framträdanden i de nordiska länderna. Han var i hög grad den muntliga framställningens mästare – samtidigt som hans samlade skrifter bildar en imponerande corpus. Det skulle ligga nära till hands att kalla den *museologisk* – om det inte vore så att han förhöll sig ambivalent till detta teoretiska begrepp. Ändå visade han vår tidskrift stor förståelse och ställde gärna texter till förfogande.

För att hedra hans minne inleder vi därför millenniets första nummer med tre Hudson-texter. Den första återger en föreläsning som han 1992 höll i Umeå och som har legat opublicerad. Den ter sig i efterhand som en viktig nyckel till hans museisyn. Den följs av utdrag ur hans bok *The Good Museums Guide* (1980), som belyser framväxten av de handfasta bedömningskriterier som sätter museibesökaren i centrum.

Utdragen kommenteras av Erik Hofrén. Avslutningsvis presenteras hans bibliografi.

Väljer läsaren en tankemässig utgångspunkt i de samlade Hudson-texterna i Nordisk Museologi är det lätt att finna tankespår från dessa i numrets övriga uppsatser. *Representationsproblematiken* som den möter hos Margaret Anderson och Maurice Davies var en viktig del av hans grundläggande socialhistoriska förståelse av museerna.

Uställningsspråket som medium i det som Kenneth Hudson kallar 'the museum situation' berörs av Anderson och Davies; ur direkt museografisk synpunkt av Bruno Ingemann och slutligen övergripande av Anders Johansen.

Bildningsuppdraget i det livslånga lärande som i praktiken var Hudsons och vars museipedagogiska tillämpning Ritva Palviainen behandlade i förra numret tas upp av

- 2 Alan Chadwick. Han är en av deltagarna i ett europeiskt projekt, 'Museums and adult education', där också Sverige är representerat.

The Great Museum, ett kärt Hudson-tema, där hela den människoskapade, historiskt präglade miljön rycks in som en betydelsefylld del av människans visuella erfarenhet får en konkret exemplifiering i Karen Lökkegaards bidrag.

Bjarne Sode Funchs diskussion av motiven till människans behov av *bildkonst* kan läsas som en motreplik till Hudsons åsikt om konstverkens funktion som socialhistoriska vittnesbörd.

Svenska offentliga museer har under lång tid – ända från 1970-talets kulturpolitiska beslut och i efterföljande högtidliga museipolitiska deklarationer – uppfattat sig utföra ett självklart och centralt samhällsuppdrag som lika självklart i välfärdssamhället skulle motsvaras av ett tryggt verksamhetsstöd. Situationen har radikalt förändrats. Grundbidrag i generell mening har osäkrats och urholkats – inom nationellt, regionalt och lokalt slimmade budgetramar kan möjligen bundna kostnader för investeringar i byggnader och personal täckas. I ekonomismens sköna värld, där kultur ses som en tillväxtfaktor, förväntas museernas verksamhet avkasta säljbara, självfinansierande produkter som utställningar, kulturshopping och expertuppdrag. Långsiktiga åtaganden som är den oundgängliga basen för kontinuiteten hos minnesamlande och minnesvårdande institutioner är omöjliga. Prestationsmotivering och konkurrens om projektmedel från i allt större utsträckning europeiska finansieringskällor gör kulturarbetarna till blankettslavar, som kan ägna allt mindre tid åt arbetets innehåll, som dessutom måste ges en förtroendeväckande anpassning till trendiga koncept. Detta är både förödande och förödmjukande för institutioner som anser att själva livsnerven är det uthålliga arbetet för att bygga upp och tillhandahålla en minnesskatt. Med nutida informationsteknik kan den dessutom ges en hittills otänkbar tillgänglighet. Kenneth Hudsons dröm om museet som en öppen tillflykt för en bildningssökande publik är satt på undantag.

Per-Uno Ågren

Apropå museet och historien –

Även ett museum kan mycket väl ägna stort utrymme åt en spegling av det förflutna men huvudavsikten skall vara att ge oss angreppspunkter på nuet – det är inte det förflutna som binder oss, det är istället konventionerna i nuet som gör detta. Men rätt presenterat kan det historiska godset användas som en «backspegel mot gränsen».

Ingemar Tunander, Synpunkter på det museala (ca 1970).